

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Jarmilou Ďáskovou v právní věci žalobce **M. K.**, bytem, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem 225 08 Praha 5, Křížová 25, o starobní důchod, o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu,

t a k t o :

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v Praze ze dne 17.2.2012, č.j. **se z r u š u j e** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

II. Žádnému z účastníků se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozhodnutím žalované ze dne 17.2.2012 byly zamítnuty námitky žalobce, které podal do rozhodnutí žalované ze dne 14.12.2011 č. I. a II. č.j. 460 801 498 a tato rozhodnutí byla potvrzena. Rozhodnutím č. I. výše uvedené č.j. ze dne 14.12.2011 odňala žalovaná žalobci starobní důchod přiznaný podle ust. § 29 písm. a) zák.č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, podle ust. § 56 odst. 1, písm. c) citovaného zákona.

Rozhodnutím č. II. stejného č.j. ze dne 14.12.2011 žalovaná přiznala žalobci podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) citovaného zákona plný invalidní důchod od 1.7.2006 ve výši 11.791,- Kč.

Proti výše uvedeným rozhodnutím č. I. a č. II. vznesl žalobce námitky, kde žalobce trval na tom, aby byl jeho starobní důchod horníka přepočten, neboť nastoupil do hornictví dne 1.9.1960 a své působení ukončil jako horní inženýr pro prošlou expoziční dobu v roce 1988 s tím, že pro profesní invaliditu odešel do invalidního důchodu k 2.8.1989. Při dovršení 50 let požádal o přiznání starobního důchodu a žalovaná zřejmě postupovala podle zákona č. 465/1968 Sb., když podle žalobce nepostupovala podle platné legislativy podle ust. § 76 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., která se ho plně dotýká. Je přesvědčen, že jako jediný horní inženýr v republice, kterého se týká jak výjimka ze zákona č. 465/1968 Sb., tak vládního nařízení č. 557/1990 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., a ust. § 76 zákona č. 155/1995 Sb.

Po dovršení věku 65-ti let požádal opětovně o přepočet starobního důchodu podle výše uvedených zákonů týkajících se hodnocení starobního důchodu horníků a žalovaná přitom mu nevyhověla, starobní důchod zrušila a vyměřila mu plný invalidní důchod. Plný invalidní důchod mu byl přiznán od 1.7.2006.

Žalovaná komplexně přezkoumala obě napadená rozhodnutí vznesenými námitkami a své rozhodnutí opřela o důvody, vyplývající ze správního spisu.

Žalobce podal dne 11.3.2010 žádost o starobní důchod s požadovaným datem přiznání starobního důchodu od 1.7.2006. V žádosti též uvedl, že do okamžiku podání žádosti pobírá invalidní důchod pro invaliditu III. stupně.

Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 13.5.2010 žalobci přiznala starobní důchod podle § 29 a § 76 a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění od 1.7.2006 ve výši 12.123,- Kč měsíčně. Rozhodnutí bylo napadeno žalobou, kdy soud zrušil toto rozhodnutí svým rozsudkem ze dne 7.2.2011, č.j. 33Ad 41/2010 – 22 s tím, že se žalovaná nevypořádala s nárokem žalobce na plný invalidní důchod. U žalobce nastala situace souběhů plného invalidního důchodu se starobním důchodem a vzhledem k tomu, že jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodu téhož druhu nebo na výplatu starobního nebo invalidního důchodu vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší, dnem úpravy výplat důchodu pro souběh pak zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí (§ 58 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění – dále jen ZDP).

Novým rozhodnutím ze dne 23.3.2011 realizovala žalovaná rozsudek Krajského soudu v Brně 33Ad 41/2010 – 22, když upřesnila, že podle ust. § 58 zdp od 1.7.2006 plný invalidní důchod žalobci nenáleží a nárok na něj tímto dnem zaniká. Žalobce opětovně toto rozhodnutí napadl námitkami, které byly zamítnuty rozhodnutím žalované ze dne 9.5.2011 a byl tak potvrzen vznik nároku žalobce na starobní důchod od 1.7.2006, který byl vypočten ke dni přiznání důchodu ve výši 12.123,-Kč měsíčně. Vzhledem k tomu, že vyplácený plný invalidní důchod k témuž datu tj. 1.7.2006 činil pouze 11.791,-Kč měsíčně a byl tedy nižší, než v jaké výši byl vypočten důchod starobní (12.123,-Kč měsíčně), potvrdila žalovaná vznik nároku na

starobní důchod tímto rozhodnutím včetně výroku o zániku nároku účastníka řízení na plný invalidní důchod od 1.7.2006.

Dne 6.10.2011 žalobce podal žádost o úpravu starobního důchodu podle platného zákona č. 100/1988 Sb., ve znění zákona č. 37/1993 Sb. Při komplexním přezkumu spisového materiálu bylo zjištěno, že při posouzení nároku žalobce na starobní důchod provedeného při vydání rozhodnutí ze dne 13.5.2010, kterým byl žalobci přiznán starobní důchod a rozhodnutí ze dne 23.3.2011, kterým byl žalobci přiznán starobní důchod s tím, že mu zanikl nárok na plný invalidní důchod, nebylo přihlédnuto ke skutečnosti, že o žádosti účastníka řízení o starobní důchod bylo již v minulosti rozhodováno. Nárok na starobní důchod tak žalobci zanikl již v prvním zamítnutím žádosti o starobní důchod podle ust. § 58 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, tj. rozhodnutím ze dne 28.3.1997. Tato skutečnost nebyla v později vydaných rozhodnutích (ze dne 13.5.2010 a 23.3.2011) zohledněna a starobní důchod byl tak účastníku řízení přiznán v rozporu s ust. § 58 citovaného zákona. Proto žalovaná přistoupila k postupu, zjistí-li, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží, nebo byl přiznán, nebo se nevyplácí neprávem, důchod se sníží nebo odejme nebo jeho výplata zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen. (§ 56 odst. 1 písm. b) a c) ZDP).

Z toho důvodu došlo k vydání dne 14.12.2011 rozhodnutí č. I – odnětí neprávem přiznaného starobního důchodu a rozhodnutím č. II. z téhož data, kterým přiznala žalobci od 1.7.2006 (od kdy byl pro rozpor s ust. § 58 zdp ve znění pozdějších předpisů nesprávně přiznán starobní důchod) plný invalidní důchod, čímž bylo dosaženo stavu v souladu skutečného stavu s příslušnou právní úpravou, neboť plný invalidní důchod byl ve smyslu ust. § 56 odst. 1 písm. b) citovaného zákona neprávem odepřen. Poté žalovaná zdůvodnila výpočet plného invalidního důchodu od data 1.7.2006. Vzhledem k tomu, že žalovaná provedla komplexní přezkum rozsáhlé spisové dokumentace žalobce a shledala jeho námitky nedůvodnými rozhodla rozhodnutím o námitkách ze dne 17.2.2012 tak, že námitky zamítla a potvrdila rozhodnutí č. I. a č. II. obě ze dne 14.12.2011.

S tímto rozhodnutím však žalobce nesouhlasil, podal včas žalobu, kde namítal, že je pravda, že od 2.8.1989 byl poživatelé plného invalidního důchodu, ale byl přesvědčen, že se na něho vztahují právní úpravy při dovršení věku 50-ti let a odpracování 28-let v kategorii I. AA kategorii a vzhledem k tomu, že podle propočtu předpisu vztahujících se pro výpočet hornických důchodů by tento byl pro něho výhodnější, požadoval Českou správu opakovaně – při dovršení 50-ti let věku, 55-ti let věku a 65-ti let věku o přepočtu podle platné legislativy – vládního nařízení 557/1990 a podle starých předpisů, tj. zák.č. 100/1988 v úpravě zákona č. 37/1993 Sb., v platném znění. Dále se odvolal na ust. § 61 a) ZDP, dle něhož zaniká nárok na invalidní důchod III. stupně a invalidní důchod se stává starobním důchodem ale žalovaná nepřistoupila k přepočtu starobního důchodu, o který bojuje v průběhu předchozí doby. Navrhl proto zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení žalované k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 2.11.2012 k žalobním námitkám uvedla, že nárok na starobní důchod by žalobci vznikl pouze v případě, že by došlo k zániku nároku na plný invalidní důchod, resp. invalidní důchod pro invaliditu III. stupně, a to ještě před dovršením 65-ti let věku. Žalovaná na základě požadavku žalobce posoudila jeho žádost s ohledem na ust. § 61 a) ZDP, podle něhož nárok na invalidní důchod žalobce zanikl dnem dovršení 65-ti let a tímto dnem mu vznikl nárok na starobní důchod, postupovala ale podle odst. 2 uvedeného ustanovení, kdy náleží tento starobní důchod ve výši, v jaké náležel dosavadní invalidní důchod. Přitom podle odst. 4 se pro účely souběhu nároku na výplatu důchodu hledí na takový starobní důchod stále jako na dosavadní invalidní důchod. Žalobce je prokazatelně stále invalidní pro invaliditu III. stupně, proto mu nárok na nový výpočet starobního důchodu nevznikl, starobní důchod mu náleží pouze ve výši, v níž se mu ke dni dosažení 65-ti let vyplácel invalidní důchod. Pokud jde o výpočet výše invalidního důchodu, odkázala žalovaná na odůvodnění napadeného rozhodnutí, kde je podrobně uvedeno, jak se v jednotlivých letech výše tohoto důchodu valorizovala. Totéž platí i o souběhu nároku na výplatu plného invalidního důchodu s nárokem na výplatu starobního důchodu. Vzhledem k tomu, že žalovaná je přesvědčena, že postupovala v souladu s platnými právními předpisy, navrhla zamítnutí žaloby.

Žalobce zaslal k vyjádření žalovaného repliky, kde na své žalobě setrval a požadoval přiznání starobního důchodu nadále a jeho přepočtení podle předpisů vztahujících se k výpočtu starobního důchodu hornického.

V řízení podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního s.ř.s. přezkoumává soud napadené rozhodnutí správního orgánu v mezích žalobních bodů a z těchto hledisek, které žalobce v podané žalobě uvede, přičemž vychází ze skutkového a právního vztahu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 věta první s.ř.s.).

Soud u jednání, kterého se žalobce nezúčastnil, ač byl řádně předvolán a doručení bylo vykázáno, provedl důkaz dávkovým spisem žalobce, z něhož bylo zjištěno:

Žalobce byl od 1.8.1989 poživitelem plného invalidního důchodu – trvalého. V průběhu doby podával opakované žádosti o starobní důchod hornický, a to k dovršení 50-ti let věku i 55-let věku a vždy mu jeho žádost byla zamítnuta s tím, že vyplácený plný invalidní důchod je vyšší, proto s odvoláním na ust. § 58 ZDP je nadále přiznán plný invalidní důchod a nárok na starobní důchod zaniká. Tak bylo rozhodnuto již poprvé rozhodnutím ze dne 28.3.1997.

V průběhu doby žalobce, jak bylo výše uvedeno, podával opakovaně žádosti a teprve rozhodnutím ze dne 23.3.2011 byl mu přiznán starobní důchod s datem vzniku od 1.7.2006

podle § 29a) a § 74 ZDP s tím, že plný invalidní důchod zaniká, neboť je nižší než starobní důchod a proto mu byl přiznán starobní důchod ve výši 12.123,-Kč.

Po dovršení věku 65-ti let si podle žalobce dne 6.10.2011 novou žádost o přepoččet podle zákona č. 100/1988 Sb., a zákona č. 37/1993 Sb. Na základě této žádosti byla vydána dvě rozhodnutí, a to obě ze dne 14.12.2011 rozhodnutí I., kterým mu byl odňat starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. c) zdp a vydáno rozhodnutí č. II., který mu byl přiznán od 1.7.2006 plný invalidní důchod ve výši 11.791,-Kč s odůvodněním, že tak bylo rozhodováno v předchozích řízení nesprávně, neboť nárok na starobní důchod zanikl již prvním zamítnutím žádosti o starobní důchod podle § 58 ZDP, a to rozhodnutím ze dne 28.3.1997. Starobní důchod mu byl proto přiznán v roce 2011 neprávem, neboť při souběhu důchodu starobního a plného invalidního mu byl přiznán vyšší důchod, a to plný invalidní, proto nárok na starobní důchod zaniká. Z toho důvodu, na základě žádosti ze dne 6.10.2011 mu byl opětovně přiznán invalidní důchod ve výši 11.791,-Kč od 1.7.2006, neboť invalidita III. stupně nezanikla, trvá nadále a proto mu starobní důchod náleží až dovršením 65-ti let ve výši dosud vypláceného invalidního důchodu.

Krajský soud především posuzoval právní otázku, zda žalovaná postupovala v případě žalobce v souladu se zákonem, pokud v řízení o námitkách žalobce proti rozhodnutím č. I. a II. rozhodla o odnětí plného invalidního důchodu a poté přiznala plný invalidní důchod zpětně od data 1.7.2006, nebo zda tímto postupem překročila rámec předmětu správního řízení. Jak v obdobné věci judikoval NSS svým rozsudkem ze dne 10.1.2013, č.j. 4Ads 108/2012 – 31 poukázal na ust. § 81 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů, *řízení o změně poskytování nebo výše již přiznané dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti nebo z moci úřední orgánem, který je příslušný k rozhodnutí o této změně, není-li stanoveno jinak.*

Z citovaného ustanovení vyplývá, že v případě již přiznané dávky důchodového pojištění je třeba odlišovat řízení o změně poskytování dávky a řízení o změně výše dávky. Současně je nutno brát v potaz, zda bylo řízení zahájeno na žádost účastníka řízení nebo z moci úřední.

Krajský soud zdůrazňuje, že bylo-li správní řízení zahájeno na základě žádosti účastníka řízení, musí správní orgán o takové žádosti rozhodnout. To se v projednávané věci nestalo, neboť žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím původní rozhodnutí o žádosti žalobce rozdělila do dvou rozhodnutí I. a II. tak, že rozhodla výrokem o odnětí starobního důchodu a dalším rozhodnutím č. II. mu přiznala zpětně plný invalidní důchod. V podstatě však samotná žádost, která řízení iniciovala, zůstala nevyřízená.

Žalobce ve své žádosti ze dne 6.10.2011 žádá přepoččet podle zákona č. 100/1988 Sb. zák.č. 37/1993 Sb., a požaduje přiznání starobního důchodu – hornického. Žalovaná tudíž mohla v daném řízení rozhodovat jen o této žádosti, tj. jestli má nárok nebo nemá na přepoččet

starobního důchodu, který do doby podání nové žádosti pobíral, ale nebyla oprávněna v tomto řízení vydávat rozhodnutí o odnětí starobního důchodu a přiznání plného invalidního důchodu od 1.7.2006. V tomto řízení měla právo pouze buďto vyhovět žalobci dle jeho žádosti a nebo jeho žádost s řádným odůvodněním zamítnout.

Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že ust. § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., žalované v řízení o námitkách umožňuje rozhodnout v neprospěch účastníka řízení. Toto ustanovení totiž nezakládá oprávnění překročit předmět správního řízení vymezený v žádosti podané účastníkem řízení.

Žalovaná mohla postupovat tak, jak postupovala v rozhodnutí č. I. a rozhodnutí č. II. ale nebyla oprávněna učinit tak v řízení o žádosti žalobce o změnu v podstatě výše starobního důchodu, ale v samostatném řízení zahájeném z moci úřední.

Podle § 81 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., zahájení řízení o dávku důchodového pojištění brání tomu, aby v téže věci probíhalo jiné řízení.

Citované ustanovení upravující litispendenci je nutno ukládat v kontextu výše uvedeného. Totožnost věci je dána totožností účastníků řízení a totožností předmětu řízení. Řízení o změně výše starobního důchodu a řízení o odnětí této dávky mají odlišný předmět (v jednom případě jde o výši dávky, ve druhém o nároku na dávku). Probíhající řízení o žádosti žalobce, jehož předmětem byla změna výše již přiznaného starobního důchodu, tudíž nemůže být překážkou tomu, aby žalovaná z moci úřední zahájila řízení o odnětí starobního důchodu, ale až po nabytí právní moci rozhodnutí, kterým by rozhodla o předmětu žádosti.

Soud s ohledem na překážku výše uvedenou věc meritorně neprojednával a nezbylo než napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaná pak zváží všechny okolnosti vztahující se k datu přiznání starobního důchodu od 1.7.2006, kdy ze správního spisu jasně vyplývá, že v přepočtu k datu vzniku starobního důchodu v porovnání s výši invalidního důchodu se starobní důchod jevil jako vyšší, proto byl žalobci přiznán. Je zapotřebí se touto okolností zabývat, neboť pokud by skutečně starobní důchod byl vyšší, má žalobce na něho nárok.

Je-li žaloba důvodná, soud zruší napadené rozhodnutí pro nezákonnost nebo pro vady řízení. Zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalované. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo v rozsudku vyslovující nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán. (§ 78 odst. 1, 3, 4, 5 s.ř.s.).

Vzhledem k tomu, že soud zjistil vážné procesní porušení ve věci zrušil napadené rozhodnutí a věc vrací žalované k dalšímu řízení, kde žalovaná zruší svá rozhodnutí ze dne

14.12.2011, č. I. a č. II., rozhodne znovu o žádosti žalobce, kterou srozumitelným způsobem a řádně zdůvodní s tím, že přihlédne k okolnostem a právním předpisům vztahujícím se k nároku žalobce na hornický starobní důchod. Zejména posoudí, zda v případě přiznání starobního důchodu ke dni 1.7.2006 se vztahovaly právní předpisy, které by mohly ovlivnit nárok žalobce na starobní důchod v jeho prospěch. Jinak se jeví postup žalované správným, neboť valorizaci v podstatě podléhaly jak invalidní důchody tak starobní důchody stejně posoudí užití ust. § 74 a) a § 76 ZDP, který upravuje nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády ČSFR č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům a zákona č. 100/1988 Sb., ve znění zákona č. 37/1993 Sb. Zváží i postup podle zákona č. 264/2006 Sb., část 58, článek 66 a 67.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., věta první, podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce vznik nákladů řízení nedoložil, žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší ze zákona, proto soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 22. dubna 2013

JUDr. Jarmila Ďásková, v.r.
samosoudkyně